

Drugostepeni sud je raspravljao da li je žalba uložena pravovremeno. Sporno je bilo pitanje da li rok za ulaganje žalbe počinje teći od časa kad je presudu primio brodarov agent.

Sud je stao na stajalište da je tog dana počeo teći rok i to iz slijedećih razloga:

Na temelju čl.18. dekreta o Brodarskim poduzećima i pomorskoj kupoprodaji "svi sudski i vansudski akti koje je zapovjednik ovlašten primiti mogu se dostaviti agentu broda". Ovaj se propis odnosi i na primanje sudskih presuda, pa rok za žalbu protiv presude počinje teći od dana kad je tu presudu primio agent.

(DMF 1972, str.159)

B.J.

TRGOVAČKI SUD, Marseille

Presuda od 26.III 1971.

Ets Ballester et Cie i Sté méditerranéenne de transit c/a Cie de navigation de l'Etoile blanche, capitaine du "Mickey Smits", Van Nievelt, Goudriaan and Co.

Prijevoz stvari morem - Teretnica - Legitimacija primaoca na temelju teretnice po naredbi - Brodarova odgovornost - Prisilno otpuštanje radnika s posla (lock-out) - Prema brodaru je kao primalac legitimirana osoba koja je, kao zakoniti imalac teretnice, zadnji indosatar - Osoba koju je zadnji indosatar ovlastio, bez indosiranja teretnice, da od brodara preuzme teret, radi u ime indosataru, i nije prema brodaru aktivno legitimirana kao primalac - Manjak tereta nastao krađom dok se teret nalazio na obali nije posljedica prisilnog otpuštanja radnika s posla, premda je krađa nastala u luci u kojoj je teret iskrcao upravo zbog toga što u ugovorenoj luci iskrcaja nije mogao biti ukrcao zbog lock-outa

Brodar je primio na prijevoz 1.000 sanduka smokava. Teret je morao biti iskrcao u luci Marseille. Budući da u toj luci nije mogao biti iskrcao zbog prisilnog otpuštanja radnika s posla (lock-out), brod je otplovio u luku Saint Raphael. Prilikom iskrcaja ustanovljen je manjak tereta u vrijednosti od 437,83 franka.

U vezi s tim manjkom nastao je spor između zainteresiranih stranaka. Primalac tuži, među ostalim; i brodara za

naknadu štete. Tuženici u prvom redu podižu prigovor pomanjkanja pasivne legitimacije. Tvrde da teret nije primio tužitelj već druga osoba koja je na teretnici bila indosirana kao primalac. U pogledu temelja odgovornosti tuženici se pozivaju na lock-out kao razlog koji brođara oslobadja odgovornosti.

Sud je odbacio oba prigovora tuženika iz slijedećih bitnih razloga:

Za sporni teret izdana je teretnica po naredbi odredjene osobe. Ta ju je osoba indosirala u korist tužitelja koji je nije nikome dalje prenio. Prema tome tužitelj je bio zadnji indosatar i u odnosu na brođara primalac. Činjenica što je zadnji indosatar, bez prijenosa teretnice, ovlastio drugu osobu da preuzme teret, ne može indosataru, prema brođaru, oduzeti svojstvo primaoca. Osoba kojoj je brođar predao teret nastupala je u ime zakonitog imaoca teretnice, u ovom slučaju tužitelja kao pravnog primaoca.

Točno je, tvrdi sud, da lock-out predstavlja jedan od razloga brođarove ekskulpacije. Medjutim da bi se brođar, pozivanjem na ovaj razlog, oslobodio odgovornosti, potrebno je da dokaže da je lock-out prouzrokovao štetu. Sud dolazi do zaključka da to brođar u ovom slučaju nije uspio dokazati. Za postojanje te uzročne veze nije dovoljna sama okolnost da je šteta nastala za vrijeme dok su radnici bili prisilno udaljeni s posla, pa makar je zbog toga brođ morao iskrcati teret u nekoj drugoj luci u kojoj je nastala šteta. U konkretnom sporu sud je utvrdio da je manjak nastao kradjom dok su smokve bile uskladištene na obali luke iskrcaja. Sud ocjenjuje da ovaj razlog nije prouzrokovao lock-outom koji je u to vrijeme vladao u luci Marseille.

Na temelju iznesenih razloga sud je udovoljio tužbenom zahtjevu.

(DMF 1972, str.41)

B.J.

Bilješka.- U gornjoj presudi sud je zauzeo stajalište na dva pitanja:

a) Primaočeva legitimacija kad prima teret bez teretnice. Sud je pravilno zaključio da je prema brođaru legitimirana osoba koja je zakoniti imalac teretnice, a da stvarni primalac radi za imaoca teretnice. Treba medjutim naglasiti da može i stvarni primalac biti prema brođaru legitimiran. To će biti u slučaju kad zakoniti imalac teretnice, bez njenog prijenosa, ovlasti odredjenu osobu da u vlastito ime od brođara preuzme teret. Ako bi imalac teretnice,

koji je na ovaj način ovlastio drugoga na preuzimanje tereta, naknadno, na temelju teretnice, zahtijevao da mu brodar preda teret, morao bi biti odbijen sa svojim zahtjevom, jer prema načelima o vrijednosnim papirima, brodar uvijek može imaću teretnice postaviti one prigovore koji proizlaze iz njihovog međusobnog odnosa. Drukčija bi bila situacija kada bi imalac teretnice naknadno, nakon što je brodar na temelju njegovog naloga predao teret određenoj osobi, prenio teretnicu na drugoga i ta se osoba, na temelju teretnice, pojavljuje za preuzimanje tereta. Budući da se radi o trećem zakonitom imaću teretnice, brodar se ne bi prema njemu mogao osloboditi odgovornosti dokazom da je on, na temelju naloga prijašnjeg zakonitog imaća teretnice, teret predao trećoj osobi. Zbog ovog razloga smatramo da brodar ne bi bio dužan predati teret osobi bez teretnice, pa makar ta osoba imala ovlaštenje zakonitog imaća teretnice da preuzme teret u vlastito ili u tuđe ime.

b) Oslobodjenje brodara od odgovornosti na temelju izuzetog slučaja. Sud je doduše raspravljao samo o lock-outu, ali stajalište koje je zauzeo može biti primjenjivo i za sve druge izuzete slučajeve. Nema nikakve dvojbe da je, promatrajući stvar sa stajališta objektivnog kauzaliteta, odnosno krađa posljedica lock-outa u luci Marseille. Da nije u toj luci vladao lock-out, roba ne bi bila iskrcana u luci Saint Raphael i krađa se tamo ne bi mogla dogoditi. Unatoč tome sud smatra da krađa nije posljedica lock-outa. Radi se o, posebno u osiguranju, poznatom problemu bližeg (causa proxima) i daljnjeg (causa remota) uzroka. Bez dvojbe se radi u ovom slučaju o lock-outu kao daljem uzroku štete. Neposredni uzrok štete je krađa. Sud je zaključio da izuzeti slučaj kao dalji uzrok nije dovoljan za brodarovu ekskulpaciju. Ovo je stajalište utoliko lako prihvatiti što krađa nije takav uzrok koji je nužno vezan s lock-outom. Mislimo da bi se brodar mogao u svoju korist pozivati na jedan od izuzetih slučajeva i kad je taj slučaj causa remota šteti, ako je neposredan uzrok štete (causa proxima) nužna posljedica izuzetog slučaja. Npr. brod je zbog jednog od izuzetih slučajeva mogao iskrcati teret jedino u jednu nesigurnu luku, pa je zbog nesigurnosti luke teret pretrpio štetu.

B.J.